

Sygn. akt: I Ns (...)

POSTANOWIENIE

Dnia 6 czerwca 2017 r.

Sąd Rejonowy w Radzynie Podlaskim I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Marcin Kowalewski

Protokolant: st. sekr. sąd. Anna Ignatowicz

po rozpoznaniu w dniu 23 maja 2017 r. w Radzynie Podlaskim na rozprawie

sprawy z wniosku A. K.

z udziałem T. C., W. C., M. G., M. C.

o zmianę postanowienia o stwierdzenie nabycia praw do spadku po S. C.

I. zmienia prawomocne postanowienie Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim z dnia 19 marca 2015 roku w sprawie sygn. akt I Ns (...) o stwierdzenie nabycia spadku po S. C. synu A. i M., zmarłym w dniu 9 września 2014 roku, ostatnio stale zamieszkałym w Ż. w ten sposób, że spadek na podstawie testamentu własnoręcznego z dnia 15 lutego 2010 roku, otwartego i ogłoszonego w Sądzie Rejonowym w Radzynie Podlaskim w dniu 21 grudnia 2016 roku w sprawie sygn. akt I Ns (...) nabyli: **brat T. C.** syn A. i M. **w 1/2** (jednej drugiej) części oraz **bratanice: M. G.** córka J. i M. R. i **A. K.** córka J. i M. R. **po 1/4** (jednej czwartej) części każda z nich;

II. obciąża każdego z uczestników kosztami postępowania zawiązanymi z jego udziałem w sprawie.

UZASADNIENIE

W dniu 2 grudnia 2016 roku do Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim wpłynął wniosek A. K., w którym żądała otwarcia i ogłoszenia testamentu spadkodawcy S. C. oraz zmiany prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim z dnia 19 marca 2015 roku w sprawie sygn. akt I Ns (...) i stwierdzenia nabycia spadku na podstawie testamentu spadkodawcy.

W uzasadnieniu wniosku wnioskodawczyni podniosła, iż w dniu 11 listopada 2016 roku znalazła w domu spadkodawcy w Ż. testament własnoręczny spadkodawcy, którego nie mogła przedstawić w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku po S. K. (k. 2 – 4).

W piśmie procesowym z dnia 7 stycznia 2017 roku uczestniczka M. C. nie uznała żądania wniosku i wniosła o jego oddalenie. Zakwestionowała ona autentyczność złożonego przez wnioskodawczynię testamentu spadkodawcy oraz upływ terminu do złożenia przez wnioskodawczynię wniosku o zmianę postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku (k. 40 – 47).

W toku postępowania uczestniczka postępowania M. C. zmieniła swoje stanowisko w przedmiocie autentyczności testamentu spadkodawcy, konsekwentnie jednak nie uznawała wniosku i wносиła o jego oddalenie.

Uczestniczka postępowania M. G. nie uznawała żądania wniosku, nie kwestionowała autentyczności testamentu spadkodawcy.

Uczestnicy postępowania T. C. i W. C. uznali wniosek.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 9 września 2014 roku zmarł w S. S. C., ostatnio stale zamieszkały w Ż..

W dniu 15 stycznia 2015 roku do Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim wpłynął wniosek żony spadkodawcy M. C. o Stwierdzenie nabycia spadku po spadkodawcy na podstawie ustawy.

Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, w którym ustalono, iż spadkodawca nie pozostawił testamentu Sąd Rejonowy w Radzynie Podlaskim wydał w dniu 19 marca 2015 roku w sprawie sygn. akt I Ns (...) postanowienie, w którym stwierdził, iż spadek po S. C. zmarłym dnia 9 września 2014 roku w S., ostatnio stale zamieszkałym w Ż., na podstawie ustawy nabyli: żona M. C. w 1/2 części, brat T. C. w 1/4 części oraz bratanice: A. K. i M. G. po 1/8 części każda z nich.

W 2012 roku żona spadkodawcy M. C. miała udar mózgu, i po pobycie w szpitalu zamieszkała u swojego młodszego brata w T.. Opieką nad spadkodawcą S. C. zajęła się wnioskodawczyni A. K.. Po jego śmierci, z powodztwa wdowy po spadkodawcy M. C., przeciwko wnioskodawczyni i jej mężowi Z. K. przed Sądem Okręgowym w Lublinie I Wydziałem Cywilnym toczyła się sprawa o unieważnienie dożywocia. Sprawa ta została wygrana przez wdowę po spadkodawcy M. C..

Wnioskodawczyni A. K. wspólnie z mężem Z. K. w dniu 11 listopada 2016 roku pojechała do domu po spadkodawcy S. C. obejrzeć go oraz znaleźć zdjęcie spadkodawcy, aby umieścić je na pomniku cmentarnym. W trakcie porządkowania rzeczy po spadkodawcy wnioskodawczyni w pokoju, używanym okazjonalnie przez spadkodawcę, w szafce wchodzącej w skład meblościanki wnioskodawczyni A. K. znalazła szarą kopertę, po zdjęciach RTG, a w niej testament spadkodawcy. Koperta znajdowała się na dnie szafki, w której również znajdował się krucyfiks, lichtarze i świeczki oraz kropidło.

O odkryciu tego dokumentu wnioskodawczyni od razu poinformowała męża. W dniu 2 grudnia 2016 roku wnioskodawczyni złożyła w Sądzie Rejonowym w Radzynie Podlaskim wniosek o otwarcie i ogłoszenie testamentu oraz o zmianę postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów w postaci: testamentu własnoręcznego spadkodawcy S. C. z dnia 15 lutego 2010 roku (k. 5), protokołu otwarcia i ogłoszenia testamentu z dnia 21 grudnia 2016 roku (k. 31), postanowienia Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim z dnia 19 marca 2015 roku w sprawie sygn. akt I Ns (...) (k. 26 akt sprawy I Ns (...)), zeznań wnioskodawczyni A. K. (k. 38v – 39, 68, 71v. – 72v,) oraz zeznań świadka Z. K. (k. 66v. – 68).

Sąd obdarzył wiarą wyżej wymienione dowody z dokumentów, albowiem ich autentyczności nie kwestionowali uczestnicy postępowania.

Sąd obdarzył wiarą zeznania uczestników postępowania M. C. (k. 72v.) oraz M. G. (k. 73), jednakże osoby te nie posiadały informacji na temat odnalezienia testamentu spadkodawcy, ograniczając się jedynie do stwierdzenia braku, ich zdaniem, możliwości odnalezienia przez wnioskodawczynię przedmiotowego testamentu.

Sąd Rejonowy, zważył co następuje:

Wniosek A. K. o zmianę postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po S. C. jest zasadny i zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z przepisem art. 679§1 kpc dowód, że osoba, która uzyskała stwierdzenie nabycia spadku, nie jest spadkobiercą lub że jej udział w spadku jest inny niż stwierdzony, może być przeprowadzony tylko w postępowaniu o uchylenie lub zmianę stwierdzenia nabycia spadku zgodnie z przepisami kodeksu postępowania cywilnego regulującymi postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku. Osoba, która była uczestnikiem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku, może tylko wówczas żądać zmiany postanowienia stwierdzającego nabycie spadku, gdy

żądanie opiera na podstawie, której nie mogła powołać w tym postępowaniu, a wniosek o zmianę złoży przed upływem roku od dnia, w którym uzyskała tę możliwość.

Wnioskodawczyni A. K. była uczestniczką postępowania o stwierdzeniu nabycia spadku po S. C. przeprowadzonym przed Sądem Rejonowym w Radzynie Podlaskim w sprawie sygn. akt I Ns (...), które zakończyło się wydaniem postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku w dniu 19 marca 2015 roku. Warunkiem skutecznego złożenia wniosku o zmianę postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po S. C. w niniejszej sprawie było wykazanie przez wnioskodawczynię, iż odnalazła testament spadkodawcy przed upływem roku od złożenia wniosku o zmianę postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku.

W ocenie Sądu wnioskodawczyni nie uchybiła temu terminowi. Okoliczności znalezienia przez nią testamentu spadkodawcy są prawdopodobne, zaś złożone przez nią zeznania i wyjaśnienia oraz zeznania złożone przez świadka Z. K. są szczerze, prawdziwe i wzajemnie się uzupełniają. Świadek Z. K. jest mężem wnioskodawczyni, a zatem osobą dla niej najbliższą, niemniej jednak naturalnym jest, iż wnioskodawczyni udała się do domu spadkodawcy wspólnie z mężem. Opisane przez nich okoliczności odnalezienia testamentu potwierdzają się i nie zawierają zdarzeń, które dawałyby podstawę do podważenia ich wiarygodności.

Nie dają podstaw do podważenia wiarygodności zeznań wyżej wymienionych osób, twierdzenia uczestniczki postępowania M. C., związane z prowadzonym przez nią przeciwko wnioskodawczyni i jej mężowi postępowaniem cywilnym przed Sądem Okręgowym w Lublinie. Fakt złożenia przez wnioskodawczynię w postępowaniu cywilnym przed Sądem Okręgowym w Lublinie dokumentów spadkodawcy zawierających sformułowania identyczne jak, te które znalazły się w testamencie nie neguje możliwości znalezienia testamentu przez wnioskodawczynię w sposób przez nią opisany. Spadkodawca mógł sporządzić kilka różnych dokumentów i umieścić je w różnych miejscach swojego domu, zaś przedłożony przez wnioskodawczynię testament nie nosi śladów, wskazujących na ingerencję w strukturę jego nośnika, jakim jest kartka papieru.

Mając na uwadze powyższe Sąd uznał, iż wnioskodawczyni nie uchybiła terminowi określone w przepisie art. 679§1 kpc.

Zgodnie z art. 926 § 1kc powołanie do spadku wynika z ustawy albo z testamentu.

Prawo polskie przewiduje zatem dwa tytuły powołania do spadku: przepisy ustawy oraz wolę spadkodawcy wyrażoną w testamencie odpowiadającym wymaganiom formalnym.

Kodeks cywilny daje pierwszeństwo porządkowi dziedziczenia określone przez spadkodawcę w testamencie. Powołanie spadkobiercy (spadkobierców) testamentowego wyłącza więc dziedziczenie ustawowe do całości lub części spadku. Dopiero gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy albo gdy żadna z osób, które powołał, nie chce lub nie może być spadkobiercą, następuje dziedziczenie ustawowe co do całości spadku (art. 926 § 2 kc).

Przez testament w prawie polskim należy rozumieć albo czynność prawną charakteryzującą się pewnymi cechami, albo dokument obejmujący odpowiednie oświadczenie woli spadkodawcy - testatora.

Testament, dla swej ważności, musi się charakteryzować pewnymi, ściśle określonymi w kodeksie cywilnym, wymaganiami formalnymi.

Zgodnie z art. 949 § 1 kc testament własnoręczny musi być w całości napisany pismem ręcznym przez spadkodawcę oraz przez niego podpisany i opatrzony datą.

Nie budzi wątpliwości Sądu, iż dokument przedłożony przez wnioskodawczynię jako testament sporządzony przez S. C. został sporządzony przez niego własnoręcznie, zawiera datę oraz podpis.

Żaden z uczestników postępowania nie kwestionował testamentu zarzucając, iż testament ten jest nieważny z uwagi na brak zdolności testatora do testowania, sporządzenie go w nieprzepisanej prawem formie lub istnienie wad oświadczenia woli testatora w chwili jego sporządzania.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w postanowieniu z 29 listopada 1977 r., III CRN 291/77 (OSP i KA 1978, nr 9, poz. 167) dziedziczenie na podstawie art. 959 kc następuje wówczas, gdy spadkodawca powołał do całości lub części spadku, jako ogółu praw i obowiązków spadkodawcy, jedną lub kilka osób.

Natomiast w wypadku, gdy spadkodawca przeznaczył oznaczonej osobie jedynie poszczególne przedmioty majątkowe wchodzące w skład spadku, to:

a) jeżeli przedmioty te wyczerpują prawie cały spadek, dziedziczy go na podstawie testamentu osoba, której przedmioty te przeznaczono (art. 961 kc),

b) jeżeli przedmioty te nie wyczerpują prawie całego spadku, do dziedziczenia dochodzą spadkobiercy ustawowi (art. 931 kc i n.), którzy są zobowiązani do wydania zapisu osobie wskazanej w testamencie (art. 968 kc i n.)

Zapiskiem jest natomiast rozrządzenie testamentowe polegające na nałożeniu na spadkobiercę lub zapisobiercę obowiązku spełnienia określonego świadczenia majątkowego na rzecz innej osoby (art. 968 § 1 kc). Osoba ta nie staje się spadkobiercą, a jedynie uzyskuje pewną korzyść, z reguły kosztem majątku spadkowego.

Przedmiotem zapisu może być każde świadczenie o charakterze majątkowym, polegające zarówno na działaniu, jak i na zaniechaniu, m.in. zobowiązanie obciążonego zapisem do przeniesienia własności i wydania rzeczy oznaczonej co do gatunku lub co do tożsamości.

Ustanowienie zapisu nie powoduje powstania bezpośrednio skutków rzeczowych, zaś po stronie zapisobiercy powstaje jedynie roszczenie o przeniesienie własności. Nawet wtedy, gdy przedmiotem zapisu jest rzecz oznaczona co do tożsamości, własność nie przechodzi automatycznie na zapisobiercę. Do przejścia własności przedmiotu zapisu niezbędna jest umowa przenosząca własność.

Jednocześnie w przypadku zapisu nie wchodzi w rachubę „przyznanie” w postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku określonych przedmiotów majątkowych zapisobiercy (postanowienie Sądu Najwyższego z 6 kwietnia 1998 r., I CKU 35/98, nie publ.).

Z treści testamentu wynika jednoznacznie, iż spadkodawca S. C. jako spadkobierców wskazał brata T. C. w 1/2 części oraz bratanicę M. G. i A. K. po 1/4 części każda z nich. W treści testamentu znalazły się też zapis na rzecz bratanka W. C.. Spadkodawca rozróżniał zatem dwie instytucje prawa spadkowego: dziedziczenie i zapis.

Mając na uwadze powyższe Sąd zmienił prawomocne postanowienie Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim z dnia 19 marca 2015 roku w sprawie sygn. akt I Ns (...) o stwierdzenie nabycia spadku po S. C. synu A. i M., zmarłym w dniu 9 września 2014 roku, ostatecznie stałe zamieszkałym w Ż. w ten sposób, że spadek na podstawie testamentu własnoręcznego z dnia 15 lutego 2010 roku, otwartego i ogłoszonego w Sądzie Rejonowym w Radzynie Podlaskim w dniu 21 grudnia 2016 roku w sprawie sygn. akt I Ns (...) nabyli: brat T. C. w 1/2 części oraz bratanicę: M. G. i A. K. po 1/4 części każda z nich.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania uzasadnia przepis art. 520 § 1 kpc.

Z przytoczonych wyżej przyczyn Sąd orzekł jak w sentencji postanowienia.